

РОЛЬ ГРОМАДСЬКОСТІ В КОНТРОЛЬНО-НАГЛЯДОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ НАУКИ: ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ ТА ІНСТРУМЕНТИ

ЛУЦЕНКО-МИСЬКІВ Леся Ігорівна - доктор юридичних наук, професор, головний науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права

<https://orcid.org/0000-0002-2939-7457>

УДК: 004.9:007.5:007.52

DOI: <https://doi.org/10.71404/EP.2024.4.28>

У статті досліджується роль громадськості в контрольно-наглядовій діяльності у сфері науки, а також аналізуються правові механізми, які забезпечують ефективну участь громадянського суспільства. Проведено критичний аналіз нормативно-правової бази України, що регулює громадський контроль у науковій сфері, зокрема Постанови Кабінету Міністрів України №996 та інших ключових документів. Виявлено основні проблеми, серед яких фрагментарність законодавства, низький рівень поінформованості громадськості та недостатнє використання цифрових інструментів. На основі порівняльного аналізу міжнародного досвіду країн Європейського Союзу, США, Канади та Азії запропоновано рекомендації для вдосконалення правових механізмів в Україні. Серед основних пропозицій – розробка комплексного закону про громадський контроль у сфері науки, запровадження цифрових платформ для моніторингу наукових досліджень, підвищення прозорості фінансування науки та активізація співпраці між державою та громадянським суспільством.

Ключові слова: громадський контроль, контрольно-наглядова діяльність, правові механізми, громадянське суспільство.

Постановка проблеми

Громадянське суспільство відіграє ключову роль у формуванні демократичних механізмів взаємодії між державою та суспільством. В умовах сучасного глобального світу, що характеризується стрімким розвитком науки і технологій, забезпечення про-

зорості та підзвітності державних інституцій у сфері науки набуває особливого значення. Україна, як країна з євроінтеграційними прагненнями, активно працює над впровадженням механізмів, що сприяють залученню громадськості до контрольно-наглядової діяльності.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю створення ефективних правових інструментів, які б дозволили громадськості відігравати активну роль у забезпеченні якості наукової діяльності, підвищенні прозорості використання державних коштів та запобіганні можливим зловживанням у цій сфері. Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України №996 від 03.11.2010 року, громадськість наділена правом брати участь у формуванні та реалізації державної політики, що включає й контроль за науковою сферою [2].

Метою цієї статті є аналіз ролі громадськості в контрольно-наглядовій діяльності у сфері науки, визначення правових механізмів та інструментів для забезпечення ефективної участі інститутів громадянського суспільства, а також розробка рекомендацій для вдосконалення національної нормативно-правової бази.

Завданнями дослідження є:

1. Аналіз чинного законодавства України та його відповідності міжнародним стандартам.
2. Вивчення ролі інститутів громадянського суспільства у забезпеченні прозорості та підзвітності у науковій сфері.

3. Розробка рекомендацій щодо вдосконалення правових механізмів участі громадськості у контрольно-наглядовій діяльності.

Таким чином, ця стаття спрямована на комплексне дослідження ролі громадянського суспільства у регулюванні наукової діяльності, що є важливим кроком для забезпечення сталого розвитку науки в Україні. Використання правових механізмів, які враховують інтереси усіх зацікавлених сторін, є необхідною умовою для створення ефективної системи громадського контролю, що відповідає сучасним викликам.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Одним із найважливіших завдань є розробка правових механізмів, які забезпечують конструктивну співпрацю між органами державної влади та інститутами громадянського суспільства. Як зазначає К.В. Бортняк, ефективна участь громадськості у контрольно-наглядовій діяльності сприяє реалізації принципів підзвітності, прозорості та інклюзивності у сфері науки [4; 5]. При цьому важливим є вивчення міжнародного досвіду та адаптація кращих практик до національних умов, що пропонує значні перспективи для реформування правової бази України.

Наукова література висвітлює різні аспекти громадського контролю та участі громадянського суспільства у сфері науки. Наприклад, дослідження С.О.Комнатного та співавторів демонструє, як інститути громадянського суспільства можуть забезпечувати соціальний контроль над політичними процесами, включаючи наукову діяльність [1]. О.Дніпров наголошує на важливості адміністративно-правового врегулювання взаємодії органів виконавчої влади з громадськими інституціями [3].

Водночас, існують значні виклики, які стримують ефективне залучення громадськості до контрольно-наглядової діяльності. Як зазначає Н.Г.Діденко, соціальна взаємодія в сучасному управлінні часто ускладнюється браком правових механізмів, що забезпечують баланс між державними інтересами та ініціативами

громадянського суспільства [6]. У цьому контексті важливим є створення правових інструментів, які дозволяють гармонізувати ці інтереси.

Інший аспект, який потребує уваги, – це впровадження сучасних цифрових технологій у механізми громадського контролю. Наприклад, у роботі М.С. Цьвока досліджуються інформаційно-правові аспекти діяльності недержавних організацій, що дозволяє розширити можливості громадського моніторингу через використання цифрових платформ [10].

Виклад основного матеріалу

Громадський контроль є важливим елементом забезпечення прозорості, підзвітності та ефективності державного управління, включаючи сферу науки. В Україні правові механізми, які регулюють участь громадськості у контрольно-наглядовій діяльності, сформовані на основі нормативно-правових актів, що визначають принципи співпраці між громадянським суспільством і державними органами. Водночас, ці механізми потребують удосконалення з урахуванням сучасних викликів і міжнародного досвіду.

В Україні основними актами, що регулюють участь громадськості у формуванні та реалізації державної політики, є Постанова Кабінету Міністрів України №996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» [2] та Наказ МОН України №572 «Про затвердження Положення про Громадську раду при Міністерстві освіти і науки України» [8]. Ці акти встановлюють загальні правила співпраці між органами державної влади та громадськими радами, а також передбачають механізми консультацій, обговорень і оцінки рішень.

Однак ці нормативно-правові акти здебільшого зосереджені на організаційних аспектах і не забезпечують деталізації процедур громадського контролю у сфері науки. Наприклад, механізми моніторингу використання бюджетних коштів на наукові дослідження залишаються недостатньо врегульованими, що створює ризики корупції та зловживань.

Сучасні правові механізми передбачають такі форми участі громадськості: консультації, громадські обговорення, експертна оцінка та представництво у складі громадських рад. Зокрема, громадські ради, які функціонують при органах державної влади, мають право подавати пропозиції щодо вдосконалення нормативно-правової бази, проводити моніторинг виконання рішень і брати участь у підготовці програм розвитку науки.

Попри це, практика свідчить про низьку ефективність таких механізмів. Часто громадські ради мають формальний характер і не впливають на прийняття рішень, що підриває довіру громадськості. Як зазначає К.В.Бортняк, участь інститутів громадянського суспільства у сфері науки вимагає створення дієвих інструментів, які дозволяють забезпечити їхню реальну залученість [4; 5].

Одним із ключових викликів є відсутність чітких процедур реалізації громадського контролю в сфері науки. Законодавство не передбачає детальних вимог щодо моніторингу ефективності використання бюджетних коштів, а також механізмів контролю за дотриманням етичних стандартів у науковій діяльності. Це створює прогалини, які можуть бути використані для уникнення підзвітності.

Крім того, низький рівень поінформованості громадськості про свої права та можливості участі у контрольно-наглядовій діяльності ускладнює реалізацію існуючих механізмів. Наприклад, багато інститутів громадянського суспільства не володіють необхідними знаннями щодо правового регулювання наукової сфери, що обмежує їхню здатність впливати на процеси прийняття рішень.

Також слід зазначити, що недофінансування наукової сфери в Україні негативно впливає на ефективність громадського контролю. У таких умовах пріоритетними стають питання виживання наукових установ, тоді як контроль за ефективністю їх діяльності залишається поза увагою.

Для підвищення ефективності громадського контролю у сфері науки необхідно вдосконалити існуючу нормативно-право-

ву базу та запровадити сучасні інструменти моніторингу. Зокрема, доцільно:

- Розробити спеціальний закон про громадський контроль у сфері науки, який визначатиме процедури, критерії та інструменти контролю за науковою діяльністю.
- Запровадити цифрові платформи для моніторингу наукових проєктів, що забезпечать прозорість використання бюджетних коштів та інформування громадськості про результати досліджень.
- Розширити повноваження громадських рад, забезпечивши їхню реальну участь у процесах прийняття рішень, включаючи надання оцінок та рекомендацій щодо наукових програм.

Як зазначає О.Дніпров, необхідно також враховувати міжнародний досвід, який підкреслює важливість взаємодії громадськості з науковими установами через партнерські ініціативи [3]. Наприклад, створення громадських комітетів з нагляду за якістю науки, що активно діють у країнах ЄС, може стати ефективним інструментом забезпечення прозорості.

На нашу думку, вдосконалення правових механізмів має включати не лише створення нових нормативно-правових актів, але й запровадження комплексної стратегії підтримки громадських ініціатив. Важливо забезпечити належну підготовку представників громадянського суспільства, підвищити прозорість процесів прийняття рішень і залучити сучасні цифрові інструменти моніторингу. Лише системний підхід до вдосконалення правових механізмів дозволить забезпечити ефективне функціонування громадського контролю, що сприятиме сталому розвитку науки в Україні.

Ефективність громадського контролю у сфері науки значною мірою залежить від спроможності державної системи створити сприятливі умови для участі громадськості. Попередній аналіз українських правових механізмів демонструє наявність значних прогалин, які стримують реалізацію громадського контролю на практиці. Для подолання цих викликів важливим є врахування міжнародного досвіду, де громадськість відіграє ключову роль у забезпеченні прозорості, підзвітності та ефективності

контрольно-наглядової діяльності у сфері науки. Досвід країн Європейського Союзу, США, Канади та інших держав пропонує широкий спектр інструментів, які можуть бути адаптовані до українських умов.

У країнах Європейського Союзу громадський контроль у сфері науки є невід'ємною складовою управління. Установи, що займаються науковими дослідженнями, зобов'язані дотримуватися принципів прозорості та залучати громадськість до моніторингу. Наприклад, у Німеччині функціонує система незалежного аудиту, яка здійснює оцінку використання державних коштів у наукових дослідженнях. Ця система базується на залученні незалежних експертів, представників громадськості та професійних асоціацій до процесу аналізу. Результати аудитів публікуються у відкритому доступі, що підвищує довіру суспільства до наукової діяльності. Водночас Німеччина стикається з викликами, такими як зростання бюрократії та необхідність адаптації законодавства до швидкозмінних умов цифровізації.

У Франції громадськість активно залучається до оцінки впливу наукових досліджень через дорадчі органи при Міністерстві освіти та науки. Одним із прикладів є створення громадських комітетів, які проводять консультації з питань пріоритетів фінансування та моніторингу результатів досліджень. Важливим елементом французької моделі є забезпечення гендерної рівності та інклюзії, що дозволяє враховувати інтереси різних груп суспільства. Однак централізована система управління у Франції іноді уповільнює процес прийняття рішень, що стає перешкодою для швидкої адаптації до інноваційних змін.

Досвід Скандинавських країн, зокрема Швеції, демонструє високий рівень інтеграції громадськості у процеси планування та моніторингу наукової діяльності. У Швеції активно використовуються цифрові платформи, які дозволяють громадянам стежити за витратами бюджетних коштів на наукові проекти та надавати свої коментарі. Наприклад, платформа «Research Gateways» забезпечує доступ до інформації про наукові гранти, результати досліджень та про-

цеси ухвалення рішень. Завдяки цьому модель Швеції стала еталоном прозорості, хоча виклики у сфері захисту персональних даних залишаються актуальними.

У Сполучених Штатах громадський контроль здійснюється через децентралізовану систему, яка забезпечує широкі можливості для участі громадськості. Державні агентства, такі як Національний науковий фонд (NSF), проводять регулярні консультації з громадськістю, залучають експертів до оцінки наукових програм і публікують звіти про результати своєї діяльності. Особливістю американської моделі є підтримка громадянських ініціатив, спрямованих на моніторинг екологічних, соціальних та технологічних аспектів науки. Однак критики зазначають, що нерівномірність доступу до фінансування між регіонами та установами є серйозною проблемою, яка обмежує ефективність громадського контролю.

У Канаді особливий акцент зроблено на інклюзивності громадського контролю. Механізми взаємодії між державними органами та громадськістю передбачають не лише моніторинг, але й активну участь у формуванні пріоритетів наукових досліджень. Наприклад, Канадська рада з наукових досліджень регулярно організовує відкриті консультації, в яких беруть участь представники корінних народів, громадських організацій та університетів. Такий підхід сприяє врахуванню інтересів усіх зацікавлених сторін, але водночас вимагає значних ресурсів для організації.

У країнах Азії, таких як Японія та Південна Корея, громадський контроль у сфері науки інтегрований у загальну систему стратегічного управління. В Японії громадськість активно залучається до процесів оцінки впливу наукових досліджень на суспільство через систему незалежних наглядових рад. Південна Корея, у свою чергу, робить акцент на цифровізації механізмів громадського контролю, що дозволяє значно скоротити час на отримання зворотного зв'язку від громадян. Водночас обидві країни стикаються з викликами, пов'язаними із забезпеченням балансу між централізованим управлінням і потребами місцевих громад.

Аналізуючи міжнародний досвід, можна зробити висновок, що ключовими елементами ефективного громадського контролю у сфері науки є прозорість, цифровізація, залучення громадськості на всіх етапах наукової діяльності та інклюзивність. Однак важливо враховувати специфіку кожної країни, що зумовлює різницю у підходах до організації громадського контролю. Наприклад, у країнах Європи та Північної Америки переважає акцент на прозорості та децентралізації, тоді як в Азії домінують централізовані моделі, інтегровані в загальну стратегію наукового розвитку.

Для України вивчення цього досвіду відкриває значні перспективи. Зокрема, запровадження цифрових платформ для моніторингу наукових досліджень, організація відкритих консультацій із громадськістю та створення незалежних наглядових рад можуть суттєво підвищити ефективність громадського контролю. Проте слід враховувати, що без належного правового забезпечення, ресурсів та політичної волі ці механізми не зможуть бути повністю реалізовані.

Загалом, міжнародний досвід участі громадськості у контрольно-наглядовій діяльності у сфері науки підтверджує, що успішна реалізація громадського контролю потребує комплексного підходу, який включає правові, організаційні та технологічні аспекти. Україні варто орієнтуватися на найкращі практики, адаптуючи їх до своїх реалій та забезпечуючи належні умови для розвитку громадського контролю як важливого елемента демократичного суспільства.

Вивчення міжнародного досвіду участі громадськості у контрольно-наглядовій діяльності у сфері науки демонструє, що ефективний громадський контроль може бути досягнутий лише за умови наявності комплексної нормативно-правової бази, відповідної організаційної структури та підтримки з боку держави. Україна, перебуваючи на шляху реформування своєї наукової сфери, має значний потенціал для впровадження таких механізмів, але стикається з численними проблемами. У цьому розділі буде розглянуто основні виклики,

що стоять перед українською системою громадського контролю у сфері науки, а також можливі шляхи їх подолання.

Однією з головних проблем залишається недостатній рівень нормативно-правового забезпечення громадського контролю. Незважаючи на існування базових документів, таких як Постанова Кабінету Міністрів України №996, яка регулює участь громадськості у формуванні та реалізації державної політики, більшість механізмів залишаються декларативними. Відсутність деталізованих процедур моніторингу, критеріїв оцінки та методів впливу громадськості на прийняття рішень значно обмежує ефективність таких заходів. Наприклад, громадські ради при органах виконавчої влади часто мають консультативний характер, що не дозволяє їм реально впливати на процеси ухвалення рішень. Це створює ситуацію, коли громадськість фактично виключена з процесів нагляду за науковою діяльністю.

Іншим серйозним викликом є низький рівень поінформованості громадськості про можливості участі у контролі. Багато громадян і навіть представники громадянського суспільства не володіють необхідними знаннями про свої права та механізми взаємодії з державними органами. Це пов'язано як із недостатньою правовою культурою, так і з відсутністю систематичних освітніх програм, які б сприяли формуванню активного громадянства. Наприклад, відсутність доступних інформаційних ресурсів, що пояснюють роль громадського контролю, робить цей процес менш зрозумілим для широкої аудиторії.

Фінансові обмеження також є важливим фактором, який ускладнює впровадження громадського контролю у сфері науки. Багато громадських організацій стикаються з браком ресурсів для здійснення моніторингу, проведення експертних оцінок або організації громадських слухань. У свою чергу, державні органи часто не зацікавлені у фінансуванні таких ініціатив, вбачаючи у громадському контролі потенційну загрозу своїм повноваженням. У результаті багато ініціатив залишається на стадії ідей, не маючи практичної реалізації.

Організаційні бар'єри також перешкоджають ефективній реалізації громадського контролю. Відсутність єдиного підходу до організації громадських рад, нерозвиненість механізмів координації між різними інституціями та відсутність стандартів для оцінки ефективності громадського контролю призводять до фрагментації зусиль. Наприклад, різні громадські ради при державних органах часто працюють ізольовано одна від одної, що унеможлиблює синергію їхніх дій і створює дублювання функцій.

У контексті впровадження громадського контролю важливим є також питання довіри між громадянським суспільством і державою. В Україні спостерігається низький рівень довіри до органів державної влади, що ускладнює конструктивну співпрацю між сторонами. Громадські організації часто вважають, що їхні пропозиції ігноруються, тоді як державні установи розглядають громадськість як джерело додаткового тиску, а не як партнера у вирішенні актуальних проблем.

Попри ці виклики, Україна має значні перспективи для вдосконалення механізмів громадського контролю у сфері науки. Одним із важливих кроків може стати розробка та впровадження спеціального закону, який регламентуватиме участь громадськості у науковій сфері. Цей закон має визначати чіткі правила, обов'язки та права як громадських організацій, так і державних установ, що забезпечить прозорість і підзвітність процесу. Наприклад, у цьому контексті доцільно використовувати досвід країн ЄС, де громадськість активно залучена до моніторингу наукових проєктів через незалежні комітети.

Цифровізація є ще одним важливим напрямком, який може сприяти розвитку громадського контролю. Впровадження електронних платформ, що дозволяють відстежувати результати наукових досліджень, витрати бюджетних коштів та інші аспекти, забезпечить доступність інформації для громадян. Успішним прикладом таких ініціатив є досвід Естонії, де цифрові технології використовуються для забезпечення прозорості наукової діяльності. Україні варто розглянути можливість ство-

рення подібних платформ, адаптуючи їх до своїх умов.

Освітні програми для представників громадянського суспільства також є перспективним напрямком розвитку. Навчання активістів та громадських організацій правовим аспектам контролю, методології моніторингу та використанню сучасних інструментів дозволить значно підвищити їхню ефективність. Наприклад, міжнародні донорські програми можуть стати джерелом фінансування таких ініціатив, що сприятиме інтеграції України в глобальну спільноту.

Важливим аспектом є також створення партнерських відносин між державою та громадянським суспільством. Державні органи мають не лише приймати пропозиції громадськості, але й активно залучати її до процесів ухвалення рішень. Це сприятиме формуванню довіри та створенню умов для ефективної взаємодії. Як свідчить досвід Канади, спільна робота громадськості та держави може стати основою для вирішення складних питань, що стосуються наукової сфери.

У підсумку, Україна має значний потенціал для вдосконалення громадського контролю у сфері науки, але для цього необхідно подолати низку викликів. Розробка нової нормативно-правової бази, впровадження цифрових технологій, навчання громадськості та формування партнерських відносин між державою і суспільством є ключовими напрямками, які можуть забезпечити прогрес у цьому питанні. Лише системний підхід дозволить реалізувати потенціал громадського контролю як важливого інструменту демократичного розвитку науки в Україні.

Висновки

Громадський контроль у сфері науки є важливим інструментом забезпечення прозорості, підзвітності та ефективності державного управління. Аналіз української нормативно-правової бази та міжнародного досвіду свідчить про те, що ефективна участь громадськості у контрольно-наглядовій діяльності залежить від наявності комплексної законодавчої основи, цифро-

вих технологій та конструктивної взаємодії між державою і громадянським суспільством.

В Україні основні правові механізми участі громадськості в науковій сфері залишаються фрагментарними та недосконалими. Попри існування окремих нормативних актів, які регламентують залучення громадськості, їхня реалізація часто має декларативний характер. Це обмежує можливості громадських організацій здійснювати ефективний контроль за використанням державних ресурсів у науковій сфері. Крім того, низький рівень обізнаності громадян і брак фінансування стримують розвиток громадського контролю.

Міжнародний досвід демонструє, що країни з розвиненими механізмами громадського контролю активно використовують інструменти прозорості, такі як відкритий доступ до даних, незалежні наглядові комітети та цифрові платформи. Зокрема, Німеччина, Швеція, Канада та Естонія успішно інтегрують громадськість у процеси прийняття рішень, забезпечуючи прозорість і підзвітність. Ці практики можуть бути адаптовані в Україні для вдосконалення її системи управління наукою.

Для впровадження громадського контролю в Україні необхідно розробити комплексний закон, який визначатиме чіткі правила взаємодії між державою та громадянським суспільством, запровадити цифрові платформи для моніторингу наукової діяльності та провести навчання громадських організацій. Ці заходи сприятимуть формуванню довіри між державою та суспільством, підвищать прозорість і ефективність управління наукою, а також забезпечать інтеграцію України в міжнародний науковий простір.

Література

1. The role of civil society institutions in ensuring social control over political processes / S. O. Komnatnyi et al. *Revista de la Universidad del Zulia*. 2021. Vol. 12, no. 34. P. 341–360.

2. Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики: Постанова Кабінету Міністрів

України від 03.11.2010 № 996. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-2010-%D0%BF#Text>

3. Дніпров О. Взаємодія органів виконавчої влади та громадських інституцій: адміністративно-правовий аспект. *Підприємництво, господарство і право*. 2021. № 4. С. 138-143.

4. Бортняк К. В. Участь інститутів громадянського суспільства в процесі забезпечення контрольно-наглядової діяльності в сфері науки в Україні. *«Formation of innovative potential of world science»*: V International Scientific and Theoretical Conference Primedia eLaunch LLC. NGO European Scientific Platform, 2023. URL: <https://previous.scientia.report/index.php/archive/issue/view/28.07.2023>

5. Бортняк К. В. Участь інститутів громадянського суспільства в здійсненні контрольно-наглядової діяльності в сфері науки. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична*. 2022. Вип. 33. С. 299-307.

6. Діденко Н. Г. Філософсько-психологічні проблеми соціальної взаємодії в системі сучасного управління : монографія. Кривий Ріг : Вид. Р. А. Козлов, 2019. 194 с.

7. Олексюк Б. Оптимізація управління науковою сферою: закордонний досвід та рекомендації для України. К.: ГО «Український центр європейської політики». 2019. 220 с.

8. Про затвердження Положення про Громадську раду при Міністерстві освіти і науки України: Наказ МОН України від 25.05.2021 № 572. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/gromadka-rada/polojeny/Polozhennya.HR.MON-572-25.05.21_26_05.pdf

9. Існуючі механізми співпраці органів державної влади з організаціями громадянського суспільства в контексті реалізації Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні 2016-2020. К.: Ваіте, 2016. 280 с.

10. Цьвок М. С. Правові засади діяльності недержавних громадських організацій в інформаційному просторі України. *Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки*. 2014. № 4 (2). С. 168–177.

П. Ігнатенко О. С. Активізація громадянського суспільства в сучасній динаміці державно-правового розвитку України. *Public administration and customs administration*. 2020. № 3. С. 5–9. URL: <https://doi.org/10.32836/2310-9653-2020-3.1>

THE ROLE OF THE PUBLIC IN CONTROL AND SUPERVISION IN THE FIELD OF SCIENCE: LEGAL MECHANISMS AND INSTRUMENTS

The article examines the role of the public in control and oversight activities in the field of science and analyses the legal mechanisms that ensure effective participation of civil society. A critical analysis of the legal framework of Ukraine regulating public control in the scientific sphere, in particular,

the Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 996 and other key documents, is carried out. The main problems are identified, including fragmented legislation, low public awareness and insufficient use of digital tools. Based on a comparative analysis of the international experience of the European Union, the USA, Canada and Asia, the author offers recommendations for improving legal mechanisms in Ukraine. The main proposals include the development of a comprehensive law on public control in the field of science, the introduction of digital platforms for monitoring scientific research, increased transparency of science funding, and intensification of cooperation between the State and civil society.

Keywords: public control, control and supervision, legal mechanisms, civil society.